

Bijzondere uitrukken

Groenteveiling, kinderen fikkie stoken

Arie de Leeuw: 'Bij de Groenteveiling, toentertijd op de Croeselaan, hadden ze enorme stapels met veilingkisten staan, een half huis hoog. Daarin waren een paar kinderen aan het vuurtje stoken gegaan. Toen vloog die stapel in brand. We vonden een klein jochie dat verbrand was. Dat vergeet je niet. Die kisten waren van kurkdroog hout, dat was lekker luchtig, daar zat veel zuurstof tussen, dus toen dat eenmaal begon, ging het zo hard dat die jochies niet meer weg konden komen.'

aangesloten op het telefoonnet en in de gang zat een grote bel. Als ze op de hoofdwacht een bepaald nummer draaiden, activeerden ze die brandbel. Je schrok je helemaal wild. Dat kon je echt in heel de straat horen. Later kregen we stil alarmontvangers.'

Deze alarmontvangers kwamen rond de jaren zeventig. De vrijwillige brandweer van Zuiden werd opgeroepen met sirenes. Dit werkte op den duur niet meer, aangezien steeds meer bedrijven ook gebruik maakten van sirenes. In 1957 ging men daarom over op een wek-

kerinstallatie. In 1959 kwam een mobilfoonnet tussen de seinkamer van de hoofdwacht en de uitgerukte bluseenheden tot stand. Met het oog op het eventueel uitvallen hiervan richtte men een schaduwpost op de Groeneweg in. Arie de Leeuw: 'De brand werd gemeld in de seinkamer en daar zaten twee telefonisten. Als je de ene post met de andere wilde verbinden, moest je een stekkertje verstoppen. Er was geen apparatuur om op te nemen, je schreef het adres op en dan werd de betreffende postcommandant gebeld en rukten wij uit.'

Slaapzalen

Brandweermensen werkten van 08.00 uur tot 08.00 uur de volgende ochtend en sliepen op de post. De posten waren voor huidige begrippen karig ingericht en hadden slaapzalen voor zes tot acht personen. Ries de Vos: 'Wij lagen nog op strozakken toen ik in dienst kwam. Van tijd tot tijd moest er nieuw stro in. We hadden met z'n zessen één kamer met ieder een eigen kast. Toen Flameling commandant werd, kregen we matrassen. Hij heeft veel veranderingen op dat gebied doorgezet.'

Henk Brakband: 'Ik heb nog eventjes op die strozakken gelegen. Heel kort, want Commandant Flameling heeft dat toen veranderd. Het lag best, maar het was een vieze zaak.' Arie de Leeuw herinnerde zich nog primitievere toestanden: 'Ik heb boven op de slanzolder tussen de brandslangen die daar lagen, geslapen. Flameling heeft een heleboel dingen verbeterd.'

Veel privacy was er niet. Theo Steffens: 'We hebben met zijn achten op een kamer geslapen. Het was net een grote ziekenzaal: er stonden kasten en bedden en je had helemaal geen privacy.'

De ouderen bepaalden wie waar sliep. Jaap In de Betouw: 'Van de acht die daar op dat zaaltje lagen, waren er toch zeker drie tot vier aan de bejaarde kant. Je had geen vast bed,

alleen een vaste kast. De ouderen bepaalden waar jij sliep en dat gaf wel eens moeilijkheden.'

Dekens en lakens werden door de dienst geleverd. Jaap In de Betouw: 'Wij hadden twee mooie groene dekens en een onder- en een bovenlaken en een sloop. Het wolletje werd dat genoemd en daar moest je een pakket van maken. Het hele spul werd op een deken gelegd, dan moest je het op een bepaalde manier vouwen en dan ging dat weer onder het kussen. Dat werd in de kast of in de dekenrekken gezet.'

Het wasgoed werd gedaan in de wasserij en om de veertien dagen als je op zaterdag dienst had, werd het vuile wasgoed geruild voor schoon. Sommige mensen gingen dan op zoek naar hun 'eigen' wasgoed. Jaap In de Betouw: 'Co Hahn nam zijn laken en dan keek hij eerst of er een zwart kruis op stond, want dan wist hij dat het zijn laken was. Stond het er niet op, dan zette hij er met een stift een groot zwart kruis op. Ik vroeg me af waarom hij dat toch deed. "Dan weet ik waar het voeteneind is", zei hij.'

Met zijn allen op een zaal liggen, betekende ook dat je kon 'genieten' van elkaars gesnurk, of nachtmerries. Jaap In de Betouw: 'Blauw die naast mij lag, kwam 's nachts wel eens overeind. Dan ging hij zitten en begon hij als hij moeilijkheden had, hele verhalen te vertellen. Hij wist zelf niet dat hij dat deed. Ik werd wakker en hoorde het aan. Op een nacht zei hij zogenaamd tegen zijn vrouw: "Huh, ben ik weer net thuis, begin je weer over geld en die kastplanken hè." Hij moest thuis in de kast planken maken en dat stelde hij maar steeds uit. De volgende ochtend zei ik tegen hem: "Blauw als je nou vandaag tijd hebt, begin je dan aan die kastplanken!" Hij begon tekeer te gaan tegen me: "Dat is nog het ergste, dat ze nog met mijn collega's gaat praten ook! Waarom doet ze dat nou!" Nou jongen, ik kon niet meer.'

Eten

Goed avondeten wordt door een ieder gewaardeerd, zeker in beroepen die fysiek zwaar zijn. Eerst namen de brandweermannen zelf hun warme maaltijd mee. In den beginne was er het komfoortje: onpraktisch en onhygiënisch. Ries de Vos: 'Er stond een komfoortje in het gangetje, gevuld met warm water en daar zette je dan je pan in. Zo werd je eten warm. Als je het er om 17.00-17.15 uur inzette, kon je om 17.30 uur eten. Daar klaagde iedereen over, want je kreeg maagklachten. Misschien wat overdreven, maar goed.'

Henk Brakband: 'Om half elf werd het eten in het water gezet, gasvlam eronder en de brandweermannen die in dienst waren en die niet hoefden uit te rukken, konden dan om half één eten. Maar als ik met de ziekenwagen weg was, kon ik nooit zeggen wanneer ik thuis was. Dan stond het de hele tijd te pruttelen en dat at je dan op. Dat was niet meer te eten. Het was niet eens goed warm, de bacteriën kropen je mond uit bij wijze van spreken.'

Kees van Rooijen

Geboortedatum	19-07-1938
Geboorteplaats	Utrecht
In dienst	April 1962
Uit dienst	1 juli 1993
Opleiding	Elektricien
Functie	Brandmeester

Het duurde even voordat ik een afspraak kon maken met Kees van Rooijen, want hij had het erg druk met het oppassen op zijn kleinkinderen. Voor zijn kleindochter maakte hij een groot poppenhuis, compleet met verlichting. Zijn hobby keek je tegevoel vanuit de kamer: mooie olieverfschilderijen.

Nu fotografeert hij vooral, een grote wand met afbeeldingen getuigt hiervan. Zijn dochter werkt bij de brandweer als administratief medewerkster en is getrouwd met een brandweerman. Een rustige, vriendelijke man, die zijn verhaal vertelde met veel oog voor detail.

Zijn vader werkte bij de technische dienst van de PTT en dat leek hem wel wat. Hij ging naar de ambachtsschool en werd elektricien. Dat beviel goed en hij ging bij een bedrijf werken dat installaties bij post Centrum van de brandweer moest aanleggen. 'Het was een klein bedrijf dus ik werd er alleen naartoe gestuurd. De elektriciens van de brandweer gingen weg en ze zochten een vervanger. Ze vroegen of ik bij de brandweer wilde komen werken. Als ik zou solliciteren, werd ik aangenomen. Ik heb het er thuis over gehad en mijn schoonvader vond dat ik het moest doen. Hij zat in de bouw en als het werk klaar was, werden ze ontslagen. Het was altijd onzeker. Een vaste baan zoals bij de brandweer was altijd goed. Mijn vader was vrijwilliger geweest, dus die stimuleerde me ook. Ik schreef een brief, maar werd afgewezen omdat ik te jong was. Ze hadden me ouder geschat, zo'n 23 jaar, omdat ik daar zelfstandig aan het werk was, maar ik was een jaar of 18-19. Toen ik 23 jaar werd, kreeg ik een brief of ik mijn sollicitatie wilde handhaven. Dat heb ik gedaan.'

Uiteindelijk was hij de langste brandmeester van dienst. Hij groeide als het ware mee met alle ontwikkelingen die de brandweer doormaakte. 'Als ik nu de jongens zie, geloof ik dat ik in de prettige omstandigheid ben geweest dat ik de brandweer

als veiligheid. Als je kijkt naar die afgelopen 30 jaar, is er wat dat betreft het een en ander veranderd. Aan veilig werken wordt veel meer aandacht besteed, misschien wel eens een tikje te overdreven. Dat is in de hele maatschappij zo, overal wordt veel meer aandacht besteed aan veilig werken. Die perslucht, die ademlucht was de grootste verandering die mij is bijgebleven.'

Door de komst van perslucht is ook de aanpak van een brand veranderd. De binnenaanval werd een stuk gemakkelijker. Peter van der Westen: 'We hadden vroeger de buitenaanval. Je pakte niet automatisch perslucht, want je stond toch buiten. Dat had ook te maken met het feit dat er toen niet voldoende perslucht was. Als er maar twee kisten op een auto zitten, was je daar zo doorheen bij een binnenaanval, dus moest je wel buiten blijven. De brandschade was ook veel groter. Daarna was het automatisch een binnenaanval. We gingen de brandhaard opzoeken, we gingen naar binnen.'

Jan van de Akker: 'Doordat er meer perslucht werd gebruikt, werd de binnenaanval beter, meer naar voren en sneller. Met perslucht op ga je veel makkelijker naar binnen. De binnenaanval, dat was het.'

Speciale omstandigheden

Branden aan het eind van het jaar kwamen veel voor. Wim van der Lee: 'We zeiden wel eens, aan het eind van het jaar worden de nota's bekeken, wordt de balans opgemaakt en gaat men kijken of er een feestje met drank komt. Dan kwamen de grote branden, zoals bij de Helling, een bedrijventerrein bij de Vaartse Rijn. Als het slecht ging met de zaak, dat wisten we niet, maar dat dachten we, hadden we grote branden. Die waren altijd in november en december. Er gebeurde zo veel in een hele korte tijd daar. Heel vreemd was dat altijd.'

Voor sommigen was er een verband tussen armoede en brand. Jan van den Akker: 'We kwamen het meeste in de arme wijken. Brand had te maken met de onzorgvuldigheid van de mensen zelf. Niet omdat de huizen slecht gebouwd waren, dat werkte wel mee in de uitbreiding van die brand, maar de oorzaak van de brand lag toch meestal bij de bewoners zelf.'

Soms kreeg je gratis huisdieren mee. Jan van den Akker: 'Ik zat heel wat keren onder de vlooiën als ik thuiskwam. Ik belde van tevoren al naar huis. Ik kwam een keer thuis en toen stond mijn vrouw op straat aan de voordeur: uitkleden op de stoep en het hele spulletje de was in, in de lysol. Je kwam bij allerhande gezinnen, maar het was wel opvallend dat bij gezinnen waar geen orde en regelmaat was, het vaakst brand was. Een gezin waar alles netjes op zijn plaats lag, alles goed was geregeld, had veel minder kans op brand dan een gezin dat er maar op los leefde. Dan kwam je onder de vlooiën thuis. Dat kon

de 100 of meer liter per minuut. Het gemiddelde is zo'n 20 minuten tot een half uur met een tank. Het hangt ook af van hoe je in je vel zit. Ben je gestresst dan gebruik je meer lucht dan als je rustiger bent. Dan kun je ook nadenken hoe je met je lucht omgaat en hou je je ademhaling in de gaten.'

Risico's

Er blijven altijd risico's. Bernard Brosi: 'Risico's moet je nuchter bekijken, goed over nadenken, met elkaar overleggen en het risico zo klein mogelijk houden. Dan gaat het over het algemeen goed. Maar dat er in ons werk risico's zijn, kunnen we nooit ontkennen. We staan er nooit bij stil in de zin van: dit of dat zou een risico kunnen geven. Dat hebben we bij het geheel ingecalculerd. We hadden een brand op zolder, we tilden het zolderluik op, knalden er een paar gasflessen. Dat valt niet in te calculeren. Ik heb eens tegen mij vrouw gezegd, dat ze nooit moest gaan kijken als wij een brand aan het blussen waren. Dan ga je je angstig maken over wat wij aan het doen zijn. We rakkeren het met zijn allen en normaal gesproken komen we er ook weer met zijn allen uit. Mijn vrouw ging nooit kijken. Niet dat het niet mocht, want dat is onzin.'

Als er mensen en zeker als er kinderen binnen zijn, zette men een tandje erbij. Bernard Brosi: 'Als wij hoorden dat er mensen of kinderen binnen zaten, waren we altijd bereid om er schepje bovenop te doen. En misschien wel, maar heel gecoördineerd, om extra risico te nemen.'

Rivaliteit was uit den boze. Bernard Brosi: 'Een auto was op weg naar een uitruk en een andere auto vroeg de alarmcentrale of er nog iets was. Hij zei: "Er is een middelbrand, als u wilt, kunt u er ook naartoe. Dan zie ik wel wie er het eerste is." Dat ging verkeerd. Er ontstond rivaliteit: het werd een wedstrijdje wie er het eerste was. Ze zeiden dat het niet de oorzaak was, maar een van de auto's kwam tegen de kerk tot stilstand. Dat kan dus niet. Er mag geen rivaliteit zijn tussen ploegen. Dat gebeurde nooit. Heel bijzonder. Het was een verspreking die anders bedoeld was, maar wel lullig uitkwam.'

Blijven kijken, blijven denken. Ronald Boer: 'Je moet niet teveel doorzettingsvermogen hebben, want bij brand moet je blijven denken. Ik heb wel eens een collega terug getrokken. Hij had doorzettingsvermogen, maar hij ging te ver. Zag het gevaar niet meer. Ze moeten blijven kijken en de grenzen weten. Dat vind ik heel belangrijk, zo niet het belangrijkste, want we moeten met zijn zessen terugkomen.'

Gelukkig waren er weinig ongevallen bij de brandweer. Frans Sluyk: 'Ik werk al bijna 35 jaar hier en het aantal gewonden valt 100% mee. Ieder incident of ongeval is er eentje teveel, maar het is ook inherent aan het vak. Aan de andere kant, iemand die in de auto stapt als vertegenwoordiger is ook afhankelijk van zijn medeweggebruikers en er hoeft maar wat verkeerd te gaan en die ligt ook op zijn kant. Wij leren veel over omgaan met